

สถานภาพการศึกษาภาษาพวน The Status of Phuan Language Studies

เพ็ญประภา สิงห์สวัสดิ์*
Penprapa Singsawat*

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งรวบรวมและสังเคราะห์ผลงานการศึกษาภาษาพวนที่ปรากฏในเอกสารต่างๆ ของนักวิชาการไทย ได้แก่ หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัย เพื่อให้ทราบผลการศึกษาภาษาพวนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และแนวโน้มของการทำวิจัยในอนาคต จากการศึกษาพบว่า ผลงานการศึกษาภาษาพวน ที่ผ่านมามีมากกว่าจำนวน 23 ผลงาน แนวการศึกษาภาษาพวนมีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) การศึกษาภาษาพวนเชิงพรรณนา 2) การศึกษาภาษาพวนเชิงประวัติและเปรียบเทียบ 3) การศึกษาภาษาพวนเชิงสังคม 4) การศึกษาภาษาพวนเชิงภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ และ 5) การจัดทำพจนานุกรมภาษาพวน

คำสำคัญ : พวน, ภาษาพวน, กลุ่มชาติพันธุ์

ABSTRACT

This article aims to collect and synthesize data of Phuan Language studies shown in papers of Thai scholars which are books, articles, theses, and researches. The purposes of the studies are to perceive the results of Phuan Language studies from the past till the present and trends of the future researches. The study shows that in the past there are more than 22 papers of Phuan Language studies which could be classified into 5 categories, namely, 1) descriptive studies of Phuan Language, 2) historical and comparative studies of Phuan Language, 3) social studies of Phuan Language, 4) Ethnolinguistics studies of Phuan Language, and 5) the studies of making dictionary of Phuan Language.

Keywords : Phuan, Phuan language, Ethnic group

*อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

*Thai Program Lecturer, Department of Thai and Oriental Languages, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University.

บทนำ

กลุ่มชาติพันธุ์ที่พูด “ภาษาพวน” เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่มีประวัติความเป็นมาและลักษณะภาษาที่น่าสนใจ ถิ่นฐานเดิมของชาวพวนอยู่บริเวณเมืองเชียงขวาง ซึ่งอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองหลวงพระบาง และทางตะวันออกเฉียงเหนือของเมืองเวียงจันทน์ ประเทศลาว การอพยพมายังประเทศไทยมีอยู่หลายครั้ง ด้วยเหตุผลหลายประการ ทั้งการถูกกวาดต้อนจากการแพ้สงคราม การอพยพหนีภัยสงคราม ตลอดจนการย้ายถิ่นมาด้วยความสมัครใจ

การอพยพเข้ามาในประเทศไทยได้เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี กลุ่มชาติพันธุ์พวนกระจายตัวอยู่ในแถบภาคกลางของประเทศไทย ส่วนใหญ่อยู่รอบเมืองลพบุรี และได้อาศัยอยู่หลายจังหวัด เช่น จังหวัดแพร่ พิจิตร กำแพงเพชร อุทัยธานี สิงห์บุรี ลพบุรี สุพรรณบุรี สระบุรี ปราจีนบุรี นครนายก หนองคาย อุดรธานี เลย และฉะเชิงเทรา เป็นต้น (ทิศไนย อารมณสุข 2521 : 4-7) นอกจากนี้ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ (2547: 50,129) ได้สำรวจแผนที่ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในประเทศไทยพบว่า มีประชากรที่พูดภาษาพวนจำนวนมากถึง 200,000 คน

บราวน์ (Brown 1965 : 88-93) ได้ศึกษาภาษาถิ่นตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ที่มีผู้พูดในประเทศไทยและแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม คือ กลุ่มภาษาไทใหญ่ (Shan) กลุ่มภาษาไทถิ่นเหนือ (Northern Thai) กลุ่มภาษาไทพวน (Phuan) กลุ่มภาษาไทกลาง (Central Thai) กลุ่มภาษาผู้ไท (Phu Tai) กลุ่มภาษาลาว (Lao) และกลุ่มภาษาไทถิ่นใต้ (Southern Thai)

ภาษาพวน (Phuan) ตามการศึกษาของบราวน์ จัดเป็นภาษาไทสายหนึ่งที่แยกตัวจากภาษายูนนานเฉียงแสนในราวกลางคริสต์ศตวรรษที่ 12 ภาษา

ไทพวนเป็นภาษาที่มีลักษณะเฉพาะที่น่าสนใจ เช่น เสียงสะกด -ก /-k/ จะไม่เกิดตามหลังสระเสียงยาวในภาษาไทพวน เช่น ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ คำว่า ‘ปาก’ /pa:k/ ในภาษาไทพวนจะออกเสียงเป็น ‘ปะ’ /paʔ/ คำศัพท์ที่ใช้สระ -เ- เช่น ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ คำว่า ‘ใจ’ /caj/ ภาษาไทพวนจะออกเสียงเป็น ‘เจอ’ /cə:/ เป็นต้น

จากประวัติความเป็นมาและลักษณะภาษาที่น่าสนใจ นักวิชาการของไทยหลายท่านจึงให้ความสนใจศึกษาภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาพวน ดังนั้น การรวบรวมผลงานการศึกษาภาษาพวนที่ปรากฏในเอกสารต่างๆ ได้แก่ หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัย จะทำให้เห็นภาพรวมของการศึกษาพวนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน อันเป็นประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ของการศึกษาภาษาพวนและทราบถึงแนวโน้มของการทำวิจัยในอนาคต

สถานภาพการศึกษาภาษาพวน

1. การศึกษาภาษาพวนเชิงพรรณนา

ผลงานการศึกษาภาษาพวนเชิงพรรณนามีจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ การศึกษาระบบเสียงภาษาลาวลุ่มน้ำท่าจีนได้แก่ ภาษาลาวโขง ลาวครั้ง ลาวเวียง ลาวใต้ ลาวพวน โดยศึกษาภาษาพวนที่จังหวัดสุพรรณบุรี การศึกษาลักษณะของภาษาลาวพวนในจังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครนายก และจังหวัดสุพรรณบุรี การศึกษาคำลงท้ายในภาษาพวน จังหวัดลพบุรี และคำกริยาวิเศษณ์ในภาษาไทพวน จังหวัดปราจีนบุรี นับเป็นการศึกษาที่แสดงให้เห็นลักษณะเด่นของภาษาและเพื่อสร้างองค์ความรู้พื้นฐานในด้านระบบเสียง ระบบคำ และระบบประโยค อันมีประโยชน์ต่อการศึกษารุ่นต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ลำดับ ที่	ปีที่ พิมพ์	ชนิด เอกสาร	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย
1	2531	งานวิจัย	ระบบเสียงภาษาลาวลุ่มน้ำท่าจีน	สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ และ กันทิมา วัฒนะประเสริฐ
2	2532	วิทยานิพนธ์	การศึกษาลักษณะของภาษาลาวพวนที่ตำบล หัวหว้า อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี	จารุวรรณ สุขปิติ
3	2534	วิทยานิพนธ์	การศึกษาลักษณะของภาษาลาวพวนที่ตำบล หนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก	ชลลดา สังวาลทรัพย์
4	2537	วิทยานิพนธ์	ลักษณะภาษาไทยพวน ที่จังหวัดสุพรรณบุรี	รัชณี ศรีสุวรรณ
5	2540	วิทยานิพนธ์	การศึกษาคำลงท้ายในภาษาพวน	นิรมล บุญซ้อน
6	2546	วิทยานิพนธ์	คำกริยาวิเศษณ์ในภาษาไทยพวน อำเภอศรี มหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี	อุษณา อารี

สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ และกันทิมา วัฒนะประเสริฐ (2531) เขียนงานวิจัยเรื่อง “ระบบเสียงภาษาลาวลุ่มน้ำท่าจีน” ผลการวิจัยพบว่า ภาษาพวนมีหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว 20 หน่วยเสียง และมีหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย 9 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียงมีหน่วยเสียงสระประสม 3 หน่วยเสียงหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง มีการแตกตัวของหน่วยเสียงวรรณยุกต์เป็นสามทาง (Three ways split) ภาษาลาวพวนมีการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์ใกล้เคียงกับภาษาลาวพวน อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี และอำเภอบ้านหมี่ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

จารุวรรณสุขปิติ (2532) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาลักษณะของภาษาลาวพวนที่ตำบลหัวหว้า อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี” ผลการศึกษาพบว่า ภาษาลาวพวนที่ตำบลหัวหว้า อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี มีหน่วยเสียงพยัญชนะ 20 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระเดี่ยวมี 18 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระผสมมี 3 หน่วยเสียง หน่วยเสียงวรรณยุกต์มี 6 หน่วยเสียง ลักษณะพยางค์ การสร้างคำ การจำแนกคำ โครงสร้างของวลี และการเรียงคำในประโยคมีลักษณะคล้ายคลึงกับภาษาไทยมาตรฐาน

ชลลดา สังวาลทรัพย์ (2534) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาลักษณะของภาษาลาวพวนที่ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก” ผลการศึกษาพบว่า ภาษาลาวพวนที่ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีหน่วยเสียงพยัญชนะ 20 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระเดี่ยวมี 18 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระประสมมี 3 หน่วยเสียง หน่วยเสียงวรรณยุกต์มี 6 หน่วยเสียง ลักษณะพยางค์ การสร้างคำ การจำแนกคำ โครงสร้างของวลี และการเรียงคำในประโยคมีลักษณะคล้ายคลึงกับภาษาไทยมาตรฐาน

รัชณี ศรีสุวรรณ (2537) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “ลักษณะภาษาไทยพวน ที่จังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการศึกษาพบว่า หมวดคำในภาษาไทยพวนจำแนกตามความหมาย หน้าที่ และตำแหน่งที่ปรากฏในวลีและประโยคได้ 11 หมวดคำ ได้แก่ หมวดคำนาม หมวดคำสรรพนาม หมวดคำกริยา หมวดคำช่วยกริยา หมวดคำวิเศษณ์ หมวดคำลักษณนาม หมวดคำปฏิเสธ หมวดคำบอกจำนวนนับ หมวดคำบอกกำหนด หมวดคำเชื่อม และหมวดคำลงท้าย ส่วนวลีนั้นจำแนกตามหน้าที่ และลักษณะโครงสร้างวลีได้ 3 ประเภท ได้แก่ นามวลี กริยวลี และวิเศษณ์วลี ส่วนประโยคเกิดจากการนำวลีและ

หมวดคำต่างๆ มาเรียงกันอย่างเป็นระบบ สามารถจำแนกประโยคได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ ประโยคความเดียว ประโยคความรวม และประโยคความซ้อน

นิรมล บุญซ้อน (2540) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาคำลงท้ายในภาษาพวน” ผลการศึกษาพบว่า คำลงท้ายในภาษาพวนเป็นคำพยางค์เดียว ส่วนที่เห็นเป็นคำลงท้ายลักษณะหลายพยางค์ เป็นการปรากฏร่วมกันของคำลงท้ายบางคำ การใช้คำลงท้ายจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ สถานภาพ เจตนา อารมณ์ และข้อความของผู้พูดในขณะทีกล่าว ซึ่งมี 6 ประเภท คือ 1. การบอกข้อมูล 2. การถาม 3. การชักชวนหรือขอร้อง 4. การสั่งหรือตักเตือน 5. การคาดคะเนหรือสงสัย และ 6. การขัดแย้ง

อุษณา อารี (2546) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “คำกริยาวิเศษณ์ในภาษาไทยพวน อำเภอสรีมโหฬาร จังหวัดปราจีนบุรี” ผลการศึกษาพบว่า คำกริยาวิเศษณ์ในภาษาไทยพวนมีจำนวน 555 คำ จำแนกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ คำเดี่ยว คำซ้อน และคำซ้ำ มีโครงสร้างคำตั้งแต่ 1 ถึง 4 พยางค์ ความหมายของคำกริยาวิเศษณ์ในภาษาพวนแบ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเสียงสระกับความหมายทางขนาดหรือปริมาณ

ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงสระกับความหมายทางรูปพรรณสัณฐาน ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายทางความรู้สึก และคำกริยาวิเศษณ์ที่มีความหมายเป็นพหูพจน์

2. การศึกษาภาษาพวนเชิงประวัติและเปรียบเทียบ

ผลงานการศึกษาภาษาพวนเชิงประวัติและเปรียบเทียบมีจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ การศึกษาเปรียบเทียบเสียงของคำในภาษาพวนจังหวัดนครนายกกับภาษาไทยมาตรฐานการศึกษาเปรียบเทียบวรรณยุกต์ภาษาพวนจากงานที่มีผู้ศึกษาไว้และนำมาจัดกลุ่มภาษาโดยใช้เกณฑ์จำนวนและการแตกตัวของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทางภาษาของภาษาตากใบกับภาษาไทยถิ่นกลุ่มอื่นๆ ได้แก่ ภาษาไทยกลาง อีสาน ใต้ไทยพวน และผู้ไท การศึกษาเปรียบเทียบภาษาพวนที่อยู่ต่างพื้นที่ในประเทศไทย การศึกษาเปรียบเทียบภาษาพวนที่อยู่ต่างพื้นที่ในประเทศกัมพูชาและนำผลการเปรียบเทียบดังกล่าวมาจัดกลุ่มภาษาการศึกษาด้านนี้ทำให้ทราบวิวัฒนาการของภาษาพวนและภาษาตระกูลไทดังรายละเอียดต่อไปนี้

ลำดับ ที่	ปีที่ พิมพ์	ชนิด เอกสาร	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย
1	2521	วิทยานิพนธ์	การศึกษาเปรียบเทียบเสียงของคำในภาษาพวนกับภาษาไทยมาตรฐาน	ทศโนย อารมณ์สุข
2	2536	บทความ	การจัดกลุ่มภาษาพวนโดยใช้เสียงวรรณยุกต์	สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ
3	2541	งานวิจัย	สถานะของภาษาตากใบในภาษาไทยถิ่น	พุทธชาติ โปธิบาล และธณานันท์ ตรงดี
4	2003	วิทยานิพนธ์	A Language Classification of Phuan in Thailand : A Study of the tone System.	Pornpen Tanprasert
5	2558	วิทยานิพนธ์	การจัดสำเนียงย่อยของกลุ่มภาษาพวนในจังหวัดบันทายมีชัยและจังหวัดพระตะบอง ประเทศกัมพูชา	หทัยรัตน์ จตุรภัทรวงศ์

ทัศนัย อารมณสุข (2521) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบเสียงของคำในภาษาพวนกับภาษาไทยมาตรฐาน” ผลการศึกษาพบว่า ภาษาพวนมีหน่วยเสียงพยัญชนะ 20 หน่วยเสียง สระเดี่ยวมี 18 หน่วยเสียง สระประสมมี 3 หน่วยเสียง ส่วนเสียงวรรณยุกต์มี 6 หน่วยเสียง ที่ต่างกันคือเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ของภาษาไทยจะตรงกับเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ของภาษาพวน เมื่อปรากฏในพยางค์หน้าของคำประสมหรือวลี เสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ในภาษาไทยจะตรงกับเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ในภาษาพวน เมื่อคำนั้นมีพยัญชนะต้นเป็นเสียง /p, t, k, ʔ, b, d, c/ หรือกรณีที่มีเสียงพยัญชนะต้นนอกเหนือจากที่กล่าวมา ซึ่งตามด้วยสระเสียงยาวกับเสียงพยัญชนะท้าย /k/ เสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ในภาษาไทยจะตรงกับเสียงวรรณยุกต์ที่ 6 ในภาษาพวน กรณีที่เสียงพยัญชนะต้นพยางค์เป็น /p^h, t^h, k^h, f, s, h, m, n, ɲ, ŋ, l, w, j/ ด้านความต่างของเสียงสระพบว่า เสียงสระยาวซึ่งมีพยัญชนะท้าย /k/ ในภาษาไทยจะตรงกับเสียงสระสั้นซึ่งมีพยัญชนะท้าย /ʔ/ ในภาษาพวน และเสียงสระ /a/ ตามด้วยพยัญชนะท้าย /j/ ในภาษาไทยจะตรงกับเสียงสระ /ə:/ ในภาษาพวน ส่วนความต่างของเสียงพยัญชนะนั้นเสียงพยัญชนะต้น /r/ ในภาษาไทยจะตรงกับเสียงพยัญชนะต้น /h/ และ /l/ ในภาษาพวน เสียงพยัญชนะต้น /ch/ และ /j/ ในภาษาไทยจะตรงกับเสียงพยัญชนะต้น /s/ และ /ɲ/ ในภาษาพวนตามลำดับ เสียงพยัญชนะท้าย /k/ ในภาษาไทยจะตรงกับเสียงพยัญชนะท้าย /ʔ/ ในภาษาพวน

สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ (2536) เขียนบทความเรื่อง “การจัดกลุ่มภาษาพวนโดยใช้เสียงวรรณยุกต์” เพื่อจัดกลุ่มระบบวรรณยุกต์ของภาษาพวนทั้ง 13 ถิ่น เท่าที่มีผู้ได้ศึกษาไว้ โดยใช้เกณฑ์ 2 ประการ ได้แก่ 1. จำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 2. ลักษณะการแตกตัวของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ผลการวิเคราะห์พบว่า เมื่อใช้เกณฑ์จำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์สามารถแบ่งกลุ่มภาษาพวนได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม 5 หน่วยเสียง กลุ่ม 6 หน่วยเสียงกลุ่ม 7

หน่วยเสียง และกลุ่ม 8 หน่วยเสียง เมื่อใช้เกณฑ์ลักษณะการแตกตัวของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ สามารถแบ่งกลุ่มภาษาพวนได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มที่มีการแตกตัวของหน่วยเสียงวรรณยุกต์เป็น 2 ทาง และกลุ่มที่มีการแตกตัวของหน่วยเสียงวรรณยุกต์เป็น 3 ทาง

พุทธชาติ โพธิบาล และธนนันท์ ตรงดี (2541) เขียนงานวิจัยเรื่อง “สถานะของภาษาตากใบในภาษาไทยถิ่น” ผลการศึกษาพบว่า 1) ภาษาตากใบมีลักษณะการกลายเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมกักก้องเป็นเสียงกัก ไม่ก้องมีกลุ่มลม (กลุ่ม PH) เหมือนกับภาษาไทยกลาง อีสาน ไต๋ไทพวน และผู้ไท 2) ภาษาตากใบมีลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์แบบสองทางและมีการรวมเสียงวรรณยุกต์ที่เปลี่ยนแปลงมาจากวรรณยุกต์ดั้งเดิม B กับ DL เหมือนกับภาษาผู้ไทและไตดำ 3) ภาษาตากใบมีลักษณะการยืดเสียงของเสียงสระสูงดั้งเดิมเป็นเสียงยาวในคำพยางค์ปิดคล้ายคลึงกับภาษาผู้ไท 4) ภาษาตากใบมีการใช้คำศัพท์เฉพาะจำนวนหนึ่งที่ไม่ปรากฏในภาษาไทยกลางและได้แต่กลับปรากฏในภาษาไทยเหนือ อีสาน ไต๋ไทพวน และผู้ไททั้งนี้ภาษาตากใบใช้คำศัพท์เฉพาะร่วมกับภาษาผู้ไทมากกว่าภาษาไทอื่นๆจากผลการวิจัยทั้งหมดสรุปได้ว่า ภาษาตากใบมีความสัมพันธ์ทางเชื้อสายกับภาษาผู้ไทมากที่สุด

พรเพ็ญ ต้นประเสริฐ (Pornpen 2003) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การจัดกลุ่มภาษาพวนในประเทศไทย : ศึกษาจากระบบเสียงวรรณยุกต์” ผลการศึกษาพบว่า ภาษาพวนในประเทศไทยมีจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง และ 6 หน่วยเสียง มีระบบเสียงวรรณยุกต์และลักษณะวรรณยุกต์ที่แตกต่างกัน 8 แบบ สามารถจัดกลุ่มภาษาถิ่นพวนจากการรวมตัวและการแตกตัวของวรรณยุกต์ในช่อง A และ C ได้ 5 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 A1234,C1-234 ได้แก่ ระบบเสียงวรรณยุกต์และลักษณะวรรณยุกต์แบบที่ 1 กลุ่มที่ 2 A1234,C123-4 ได้แก่ ระบบเสียงวรรณยุกต์และลักษณะวรรณยุกต์แบบที่ 2 กลุ่มที่ 3 A1-234,C1234

ได้แก่ ระบบเสียงวรรณยุกต์และลักษณะวรรณยุกต์แบบที่ 3 กลุ่มที่ 4 AC 1-234 ได้แก่ ระบบเสียงวรรณยุกต์และลักษณะวรรณยุกต์แบบที่ 4,5 และ 6 กลุ่มที่ 5 A1-234, C123-4 ได้แก่ ระบบเสียงวรรณยุกต์และลักษณะวรรณยุกต์แบบที่ 7 และ 8 สำหรับภาษาถิ่นพวนกลุ่มที่ 4 พบว่ามีการพูดกระจายมากที่สุด คือพูดกระจายอยู่บริเวณภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางของประเทศไทย

หทัยรัตน์ จตุรภัทรวงศ์ (2558) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การจัดสำเนียงย่อยของกลุ่มภาษาพวนในจังหวัดบันทายมีชัยและจังหวัดพระตะบองประเทศกัมพูชา” ผลการวิจัยพบว่า ภาษาพวนในจังหวัดบันทายมีชัยและจังหวัดพระตะบองประเทศกัมพูชามีหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว 20 หน่วยเสียงปรากฏเป็นพยัญชนะท้ายได้ 9 หน่วยเสียงไม่มีหน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำมีหน่วยเสียงสระเดี่ยวจำนวน 18 หน่วยเสียงหน่วยเสียงสระประสม จำนวน 3 หน่วยเสียง ส่วนระบบเสียงวรรณยุกต์ มีจำนวน 6 หน่วยเสียง สามารถนำมาจัดสำเนียงย่อยได้เป็น 4 สำเนียง ผลการศึกษาการจัดสำเนียงย่อยของกลุ่มภาษาพวนในครั้งนี้เมื่อนำไปประกอบกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทำให้สันนิษฐานได้ว่าชาวพวนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มเดียวกัน และได้อพยพมาตั้งหลักแหล่งอยู่ในบริเวณนี้ในคราวเดียวกัน ในเวลาต่อมาต่างก็ได้แยกย้ายกระจายกันออกไปเป็นหลายหมู่บ้าน การอยู่

ร่วมกันกับผู้ใช้ภาษาอื่นๆ การแต่งงานข้ามกลุ่มชาติพันธุ์อาจเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลให้ภาษาพวนมีสำเนียงแตกต่างกันออกไป

3. การศึกษาภาษาพวนเชิงสังคม

ผลงานการศึกษาภาษาพวนเชิงสังคม พบว่าส่วนใหญ่เป็นการศึกษาโดยใช้ตัวแปรทางสังคมเรื่องระดับอายุ ได้แก่ การศึกษาเปรียบเทียบเสียงและระบบเสียงของผู้พูดที่มีอายุต่างกัน ในภาษาลาวพวนจังหวัดเพชรบุรีการใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษาพวนจังหวัดลพบุรี และจังหวัดสิงห์บุรี การศึกษาด้านทัศนคติของบุคคลในชุมชนที่มีต่อภาษาและวิธีการธำรงรักษาภาษาพวน การใช้คำลงท้ายของชาวไทยพวนจังหวัดเลยสองระดับอายุ คำเรียกขานในภาษาไทยพวนจังหวัดสุโขทัยตามปัจจัยทางสังคม ได้แก่ อายุของผู้พูดความสัมพันธ์หรือบทบาทของผู้พูดผู้ฟัง และสถานการณ์การใช้ภาษาการศึกษาคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยพวนจังหวัดอุดรธานีและจังหวัดหนองคายสามระดับอายุ การศึกษาการแปรค่าศัพท์ในภาษาพวนจังหวัดลพบุรีสามระดับอายุและการศึกษาการแปรของเสียงพยัญชนะในภาษาไทยพวน อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี สามระดับอายุ การศึกษาเชิงสังคมนี้ทำให้เห็นการแปรเปลี่ยนของภาษาได้หลายปัจจัย รวมทั้งทำให้เห็นแนวทางการธำรงและอนุรักษ์ภาษาพวนให้อยู่คู่กับคนในชุมชนด้วยความภูมิใจ การศึกษาในด้านนี้มีจำนวน 8 เรื่อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ลำดับ ที่	ปีที่ พิมพ์	ชนิด เอกสาร	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย
1	2521	วิทยานิพนธ์	การศึกษาเปรียบเทียบเสียงของคำในภาษา พวนกับภาษาไทยมาตรฐาน	ทศไนย อารมณสุข
2	2536	บทความ	การจัดกลุ่มภาษาพวนโดยใช้เสียงวรรณยุกต์	สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ
3	2541	งานวิจัย	สถานะของภาษาดากใบในภาษาไทยถิ่น	พุทธรชิต โพธิบาล และธนานันท์ ตรงดี
4	2003	วิทยานิพนธ์	A Language Classification of Phuan in Thailand : A Study of the tone System.	Pornpen Tanprasert
5	2558	วิทยานิพนธ์	การจัดสำเนียงย่อยของกลุ่มภาษาพวนใน จังหวัดบันทายมีชัยและจังหวัดพระตะบอง ประเทศกัมพูชา	หทัยรัตน์ จตุรภัทรวงศ์

รัชนี เสนีย์ศรีสันต์ (2524) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบเสียงและระบบเสียงในภาษาลาวพวน มาบปลาเค้า ของผู้พูดที่มีอายุต่างกัน” ผลการศึกษาพบว่า ระบบเสียงภาษาลาวพวนที่พูดโดยคนต่างอายุกันมีระบบเสียงเหมือนกัน แต่ลักษณะทางสัทศาสตร์บางเสียงต่างกัน เพราะได้รับอิทธิพลของภาษาไทยกรุงเทพฯ และภาษาไทยเพชรบุรี เสียงวรรณยุกต์ช่อง DS123 มีแนวโน้มที่จะออกเสียงใกล้เคียงกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยเพชรบุรี และช่อง DS4 มีแนวโน้มที่จะออกเสียงใกล้เคียงกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ทำให้เกิดเสียงวรรณยุกต์ใหม่ในภาษาลาวพวน 3 เสียง นอกจากนี้ยังพบว่าผู้พูดภาษาพวนอายุ 60 ปีขึ้นไป ยังคงออกเสียงภาษาลาวพวนเดิมในอัตราสูง ส่วนผู้พูดภาษาลาวพวนกลุ่มอายุ 15-29 ปี ออกเสียงภาษาไทยมากและมักใช้คำศัพท์ภาษาไทยกรุงเทพฯ แทนศัพท์ภาษาลาวพวน

อุทัยวรรณ ดันหยง (2526) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษาพวน” ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงด้านเสียงของคำจะเป็นการ

เปลี่ยนแปลงชนิดไม่มีข้อจำกัด มีหน่วยเสียงพยัญชนะต้น พยัญชนะควบกล้ำเพิ่มขึ้น เสียงสระและเสียงวรรณยุกต์ของคำมีแนวโน้มจะใช้เป็นเสียงเดียวกับภาษาไทยกรุงเทพฯ มีการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำในกลุ่มผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 มากที่สุด และพบคำศัพท์ที่เลิกใช้ในแต่ละกลุ่มอายุจำนวนหนึ่ง โดยผู้บอกภาษากลุ่มที่ 2 มีโอกาสเลือกใช้ศัพท์ลาวพวนหรือศัพท์อื่นได้มากที่สุด ดังนั้นผู้พูดภาษาลาวพวนระดับอายุที่ 2 และ 3 จึงมีการเปลี่ยนแปลงการใช้คำมากโดยรับอิทธิพลของภาษาไทยกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นภาษาของทางราชการ

สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์, อัญชลี สิงห์น้อย และอรทัย ชินอัครพงศ์ (2551) เขียนงานวิจัยเรื่อง “ทัศนคติทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่มีต่อภาษาของตนเองในเขตภาคเหนือตอนล่าง” ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้พูดภาษาไทยถิ่นทั้ง 4 ถิ่น ได้แก่ ไทครั้งไทพวน ไทโซ่ง และลาวแง้ว มีความสามารถในการพูดภาษาไทยถิ่นส่วนใหญ่ 2) การใช้ภาษาถิ่นของตนเองในสถานการณ์ 3 อันดับแรก ได้แก่ การใช้ภาษาถิ่นแสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์

เป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวันและใช้ภาษาถิ่นเมื่อพูดคุยกับกลุ่มเพื่อนที่ใช้ภาษาถิ่นด้วยกัน 3) คนไทยที่พูดภาษาไทยถิ่น 4 กลุ่ม ทั้งสองกลุ่มอายุมีทัศนคติในแง่บวกต่อภาษาถิ่นของตนเอง 4) ผู้พูดภาษาถิ่นทั้ง 4 ถิ่น ในทั้งสองกลุ่มอายุ มีทัศนคติต่อภาษาไทยกลางด้วยการเห็นด้วยใน 3 อันดับแรก ได้แก่ สนับสนุนให้ลูกหลานได้ศึกษาในสถาบันการศึกษาสูงสุดเท่าที่จะทำได้ ชอบอ่านหนังสือพิมพ์และดูรายการโทรทัศน์โดยเข้าใจได้เป็นอย่างดี และใช้ภาษาไทยกลางกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และครู อาจารย์

ณชาภุญ สิงห์เสนา (2556) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้คำลงท้ายของชาวไทยพวน : บ้านบุสม อำเภอยะรัง จังหวัดเลย” ผลการวิจัยพบว่า ชาวไทยพวนมีการใช้คำลงท้ายทั้งหมด 149 คำ โดยแบ่ง ตามลักษณะโครงสร้างพยางค์พบว่า มี 4 รูปแบบ ได้แก่ พยางค์เดียว สองพยางค์ สามพยางค์ และสี่พยางค์ ในประโยค 4 ประเภท ได้แก่ คือ ประโยคแจ้งให้ทราบ ประโยคคำถาม ประโยคคำสั่ง และประโยคอุทาน ชาวไทยพวนทั้งสองกลุ่มอายุน้อยและกลุ่มอายุมาก ยังคงมีการใช้รักษาและมีการใช้คำภาษาไทยพวนในปัจจุบัน โดยเฉพาะคำลงท้ายประเภทพยางค์เดียวและคำลงท้ายสองพยางค์ นอกจากนี้ยังพบว่าชาวไทยพวนทั้งสองกลุ่มมีการนำคำลงท้ายภาษาไทยถิ่นเลยและภาษาไทยกลางมาใช้ร่วมด้วย

สิริอมร หวลหอม (2556) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “คำเรียกขานในภาษาไทยพวนตำบลหาดเสี้ยว อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย” ผลการศึกษาพบว่ามีรูปแบบคำเรียกขานพื้นฐาน 5 รูปแบบ คือ คำนำหน้า คำสรรพนาม คำเรียกญาติ คำเรียกสถานภาพ และชื่อ ซึ่งเมื่อนำมาประสมกันจะได้รูปแบบคำเรียกขานทั้งหมด 16 รูปแบบแบ่งตามโครงสร้างออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) คำเรียกขานเดี่ยว 2) คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบสองส่วน 3) คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบสามส่วน ซึ่งในจำนวนรูปแบบทั้งหมด พบว่า มีการใช้คำเรียกญาติมากที่สุด

กัญณฐา พงศ์พิริยวนิช (2559) เขียน

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยพวนภาคอีสาน : การเปลี่ยนแปลงภาษาและการใช้ภาษา” ผลการวิจัย พบว่า 1. การใช้คำบุรุษสรรพนาม พบว่า ชาวไทยพวนใช้คำบุรุษสรรพนามจากภาษาพูด ทั้งสิ้น 134 คำ 2. การเปลี่ยนแปลงคำบุรุษสรรพนามในภาษาพูดปัจจุบันและในเอกสารโบราณ พบการเปลี่ยนแปลง 4 ประเด็น ได้แก่ 1) กลุ่มคำบุรุษสรรพนามที่คงเดิม 2) กลุ่มคำบุรุษสรรพนามที่สันนิษฐานได้ 3) กลุ่ม คำบุรุษสรรพนามที่สูญเสียคำ และ 4) กลุ่มคำบุรุษสรรพนามที่เพิ่มมาในยุคหลัง 3. รูปแบบการใช้คำบุรุษสรรพนาม ได้แก่ กาลเทศะ เพศ อายุ ความเป็นเครือญาติกัน ความสนิทสนมกัน ความสุภาพ และการแสดงอารมณ์

ฐิติกาญจน์ ใจไมตรี และอุมาภรณ์ สังขมาน (2559) เขียนบทความเรื่อง “การศึกษาการแปรคำศัพท์ ในภาษาพวนบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี” ผลการศึกษาพบว่า การใช้คำศัพท์ภาษาพวนในแต่ละช่วงอายุแตกต่างกัน กล่าวคือ ในช่วงอายุที่ 1 มีการอ้างภาษาพวนไว้มากกว่าช่วงอายุอื่น และปรากฏการแปรคำศัพท์มากที่สุดในช่วงอายุที่ 3 ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของการใช้คำศัพท์พวนใกล้เคียงกับภาษาไทยกรุงเทพฯ มากขึ้น เนื่องจากผู้พูดจำเป็นต้องใช้ภาษาไทยกรุงเทพฯ ในการศึกษาและทำงานในเมือง

ศิริชัย หอมดวง และศุภกิต บัวขาว (2559) เขียนบทความเรื่อง “การแปรของเสียงพยัญชนะในภาษาไทยพวน อำเภอบ้านฝาง จังหวัดอุดรธานี” ผลการศึกษาพบว่า พยัญชนะต้นเดียว มี 20 หน่วยเสียง พบการแปร 7 หน่วยเสียง ได้แก่ /b-, m-, s-, k-, kh-, ŋ-/ และ /h-/ ส่วนพยัญชนะท้าย มี 9 หน่วยเสียง พบการแปรหน่วยเสียง /-ʔ / โดยการแปรเสียงพยัญชนะพบบ่อยที่สุดในผู้พูดรุ่นอายุที่ 3 รองลงมาคือ ผู้พูดรุ่นอายุที่ 2 และพบน้อยที่สุดในผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการแปรเสียงพยัญชนะของภาษาไทยพวนส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐาน

4. การศึกษาภาษาพวนเชิงภาษาศาสตร์ ชาติพันธุ์

ผลงานการศึกษาภาษาพวนเชิงภาษาศาสตร์
ชาติพันธุ์มีจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ การศึกษาวงจรศัพท์
ในวัฒนธรรมการทอผ้าของไทยพวนจังหวัดพิจิตร และ

จังหวัดสุโขทัย และการศึกษาชื่อและระบบการทอขึ้น
มัดหมี่ดั้งเดิมของคนไทพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัด
ลพบุรี การศึกษาด้านนี้ทำให้ทราบถึงมโนทัศน์และ
ระบบ ปริมาณของผู้พูดภาษาพวนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ลำดับ ที่	ปีที่ พิมพ์	ชนิด เอกสาร	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย
1	2536	งานวิจัย	วงจรศัพท์ในวัฒนธรรมการทอผ้าของไทยพวน	สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์
2	2547	วิทยานิพนธ์	การศึกษาชื่อและระบบการทอขึ้นมัดหมี่ดั้งเดิม ของคนไทพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ตามแนววรรณคดีชาติพันธุ์	พิจิตรา พาณิชกุล

สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์ (2536) เขียนงาน
วิจัยเรื่อง “วงจรศัพท์ในวัฒนธรรมการทอผ้าของไทย
พวน” โดยวิจัยในพื้นที่ 2 หมู่บ้านได้แก่ ไทยพวนบ้าน
ป่าแดง จังหวัดพิจิตร และไทยพวนบ้านหาดเสี้ยว
จังหวัดสุโขทัย โดยได้ศึกษาศัพท์ที่ใช้ในการทอผ้าที่
สัมพันธ์กับเทคนิควิธีการทอ ลวดลายการทอ เครื่องมือ
และวัสดุการทอ ประเพณีและพิธีกรรมและความเชื่อ
จากวัฒนธรรมการทอ จากการศึกษาได้วงศัพท์ทั้งสิ้น
จำนวนประมาณ 400 คำ ซึ่งนำเสนอในรูปภาพ
ประกอบคำศัพท์ จัดหมวดคำศัพท์ตามชนิดของคำเป็น
หมวดคำนาม คำลักษณะนามและคำกริยา

พิจิตรา พาณิชกุล (2547) เขียน
วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาชื่อและระบบการทอขึ้น
มัดหมี่ดั้งเดิมของคนไทพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัด
ลพบุรี ตามแนววรรณคดีชาติพันธุ์” ผู้วิจัยพบว่า
ชื่อที่ใช้เรียกมี 3 ประเภทได้แก่ ชื่อขึ้นมัดหมี่ประเภท
พื้นฐาน ชื่อลายเดี่ยวและชื่อลายประสม ชื่อขึ้นมัดหมี่
ประเภทพื้นฐานพบว่ามีทั้งหมด 5 ประเภทได้แก่ หมี่
เปียง หมี่ลาย หมี่ขยาย หมี่ย่อ และหมี่คั่น

การวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายพบว่าแตก
ต่างกัน 4 มิติ คือ จำนวนเส้นพุ่ง จำนวนหมี่ในเส้นพุ่ง
การใช้สิ่งไม่ประกอบ และลักษณะของด้ายในเส้นพุ่ง
ชื่อที่ใช้เรียกลายเดี่ยวดั้งเดิมของขึ้นมัดหมี่ทั้งหมด 18
ชื่อ ชื่อที่ใช้เรียกลายประสมดั้งเดิมของขึ้นมัดหมี่
ทั้งหมด 22 ชื่อ การทอขึ้นมัดหมี่ประกอบด้วย 2 ระบบ
ได้แก่ ระบบพื้นฐานการทอ และระบบศิลปะรูปลักษณ์
ของขึ้นมัดหมี่ การศึกษาชื่อลายขึ้นมัดหมี่สะท้อนให้
เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยพวน 3 ประการ
ด้วยกัน ได้แก่ วิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและ
เกษตรกรรม วิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทาง
พระพุทธศาสนา และวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมทาง
วัตถุ

5. การจัดทำพจนานุกรม

ผลงานการศึกษาภาษาพวนด้านการจัดทำ
พจนานุกรมพบจำนวน 2 เรื่อง คือ การรวบรวมคำศัพท์
ภาษาไทยพวน และการจัดทำพจนานุกรมภาษาไทย
พวน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ลำดับ ที่	ปีที่ พิมพ์	ชนิด เอกสาร	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย
1	2532	หนังสือ	พจนานุกรมภาษาไทยพวน	มูลนิธิไทยพวน
2	2558	หนังสือ	พจนานุกรมภาษาไทยพวน	ยุพิน เข้มมุกต์, ประสิทธิ์ เลี้ยวสิริพงศ์ และชนะ เข้มมุกต์

มูลนิธิไทยพวน (2532) ได้จัดทำ “พจนานุกรมภาษาไทยพวน” รวบรวมคำศัพท์ภาษาพวนที่ใช้ในชีวิตประจำวัน นำเสนอโดยใช้ระบบการเขียนด้วยภาษาไทยมาตรฐาน นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงลักษณะของภาษาพวนว่า มีทั้งหมด 20 หน่วยเสียง มีหน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง มีหน่วยเสียงสระประสม 6 หน่วยเสียง ส่วนหน่วยเสียงวรรณยุกต์มี 6 หน่วยเสียง

ยุพิน เข้มมุกต์, ประสิทธิ์ เลี้ยวสิริพงศ์ และชนะ เข้มมุกต์ (2558) ได้จัดทำ “พจนานุกรมภาษาไทยพวน” เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลคำศัพท์ภาษาพวนที่ใช้พูดกันในพื้นที่ของชนพวนในภาคเหนือตอนบน โดยได้จัดทำระบบคำศัพท์เรียงตามตัวอักษร (ก-ฮ) จัดทำสัทอักษรเพื่อกำกับเสียงพิเศษเฉพาะของภาษาไทยพวน มีการใช้สัญลักษณ์ทางภาษาเพื่อสร้างรูปแบบสัญลักษณ์พิเศษกำกับคำศัพท์ให้ได้เสียงหรือสำเนียงตามเสียงดั้งเดิมของเจ้าของภาษา

บทสรุป

จากการรวบรวมผลงานการศึกษาภาษาพวนของนักวิชาการไทยทำให้ทราบว่า มีการศึกษาภาษาพวนทั้งในประเทศไทยและในประเทศกัมพูชา โดยการศึกษาภาษาพวนเชิงสังคมมีมากที่สุด รองลงมาคือการศึกษาภาษาพวนเชิงพรรณนา การศึกษาภาษาพวนเชิงประวัติและเปรียบเทียบ ส่วนการศึกษาภาษาพวนเชิงภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์และการศึกษาภาษาพวนด้านการจัดทำพจนานุกรมมีค่อนข้างน้อย ดังนั้นแนวโน้มของการศึกษาน่าจะเป็นหัวข้อด้านนี้ ในด้าน

การศึกษาภาษาพวนเชิงภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์เพื่อให้ทราบมโนทัศน์ ความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์พวนที่สะท้อนผ่านภาษา ส่วนการจัดทำพจนานุกรมนั้นควรมีการรวบรวมและจัดหมวดหมู่คำอย่างเป็นระบบ ซึ่งผลการศึกษาในแนวทางดังกล่าวนี้จะทำให้ได้ภาพรวมของการศึกษาภาษาพวนที่ชัดเจนและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กัญญา พงศ์พิริยวณิช. (2559). **การศึกษาคำบุสรุสรพพนามในภาษาไทยพวนภาคอีสาน : การเปลี่ยนแปลงภาษาและการใช้ภาษา**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตมหาวิทยาลัยพะเยา.
- จารุวรรณ สุขปิติ. (2532). **การศึกษาลักษณะของภาษาลาวพวน ที่ตำบลหัวหว้า อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัชวาลย์ สุคันธวิภาติ. (2539). **ลพบุรีศึกษา : ไทยพวน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี สถาบันราชภัฏเทพสตรี, 2539.
- ชลลดา สักวาลทรัพย์. (2534). **การศึกษาลักษณะของภาษาลาวพวนที่ตำบลหนองแสง อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ฐิติกาญจน์ ใจไมตรี และอุมาภรณ์สังขมาน. (2559). “การศึกษาการแปรคำศัพท์ในภาษาพวน บ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี”. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 24(45) : 245-262 ; พฤษภาคม-สิงหาคม.
- ณชาบุญ สิงห์เสนา. (2556). การใช้คำลงท้ายของชาวไทยพวน : บ้านบุษม อำเภอเชียงคน จังหวัดเลย.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทศไนย อารมณ์สุข. (2521). การศึกษาเปรียบเทียบเสียงของคำในภาษาพวนกับภาษาไทยมาตรฐาน.ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- นิรมล บุญซ้อน. (2540). การศึกษาคำลงท้ายภาษาพวน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหิดล.
- พุทธชาติ โปธิบาล และธนานันท์ ตรงดี. (2541). รายงานการวิจัยเรื่องสถานะของภาษาตากใบในภาษาไทยถิ่น : โครงการระยะที่ 2. ปัตตานี : สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- พิจิตรา พาณิษฐ์กุล. (2547). การศึกษาชื่อและระบบการทอชิ้นมัดหมี่ดั้งเดิมของคนไทพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มูลนิธิไทยพวน. (2532). พจนานุกรมภาษาไทยพวน. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- ยุพิน เข้มมุกด์, ประสิทธิ์ เลี้ยวสิริพงศ์ และชนะ เข้มมุกด์. (2558). พจนานุกรมภาษาไทยพวน. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- รัชณี ศรีสุวรรณ. (2536). ลักษณะภาษาไทยพวนที่จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหิดล.
- รัชณี เสนีย์ศรีสันต์. (2524). การศึกษาเปรียบเทียบเสียงและระบบเสียงในภาษาลาวพวน มาบปลาเค้าของผู้พูดที่มีอายุต่างกัน. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย หอมดวง และศุภกิต บัวขาว. (2559). “การแปรของเสียงพยัญชนะในภาษาไทยพวน อำเภอบ้านผือจังหวัดอุดรธานี”. วารสารบัณฑิตศึกษา มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 5(1) : 122-137; มกราคม-มิถุนายน.
- สิริอมร ทวลหอม. (2556). คำเรียกขานในภาษาไทยพวน ตำบลหาดเลี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์. (2536). รายงานการวิจัยเรื่องวงจรศัพท์ในวัฒนธรรมการทอผ้าของไทยพวน. พิษณุโลก : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์, อัญชลี สิงห์น้อย และอรทัย ชินอัครพงศ์. (2551). รายงานการวิจัยเรื่องทัศนคติทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่มีต่อภาษาของตนเองในเขตภาคเหนือตอนล่าง. พิษณุโลก : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ และกันทิมา วัฒนะประเสริฐ. (2531). รายงานการวิจัยเรื่องระบบเสียงภาษาลาวลุ่มน้ำท่าจีน. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. (2547). รายงานการ
 วิจัยเรื่องแผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์
 ต่าง ๆ ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์การศาสนา.

หทัยรัตน์ จตุรภัทรวงศ์. (2558). การจัดสำเนียงย่อย
 ของกลุ่มภาษาพวนในจังหวัดบันทาย
 มีชัยและจังหวัดพระตะบองประเทศ
 กัมพูชา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
 บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อุทัยวรรณ ดันหยง. (2526). วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง
 การใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษา
 ลาวพวน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
 บัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อุษณา อารี. (2546). คำกริยาวิเศษณ์ในภาษาไทพวน
 อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี.
 วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Brown, J Marvin. (1965). **From Ancient Thai
 to modern dialects.** Bangkok :
 Social Science Association Press of
 Thailand.

Tanprasert, Pornpen. (2003). **A Language
 Classification of Phuan in
 Thailand : A Study of the tone
 System.** Ph.D. Dissertation Mahidol
 University.